

Namngiving av shagya-araber

– hårklyveri eller välsignelse?

*Delar av flera mindre artiklar om Babolna av Lone Andersen, Danmark.
Fritt översatt av Heléne Calmfors Carlson. Tidigare publicerad i Shagya-Bladet nr 1/91.
Delvis omarbetat av Cecilia Wikström 2001.*

Hur många är vi inte som förundrats över shagya-arabens stamtavla! Flera hästar med samma namn, en massa romerska siffror och så vanliga siffror. Ibland står siffrorna före namnet och ibland efter. Vad finns det för logik? Men vi tar det från början.

Under 1989 firade ett av de äldsta arabstuterierna – Statsstuteriet Babolna – 200-års jubileum.

Statsstuteriet Babolna har särskilt intresse för danskarna (och svenskarna) då merparten av danska araber (såväl shagya som arabiskt halvblod) härstammar från Babolna. Dessutom har Babolna haft en avgörande betydelse för aveln av ”sin egen” ras – nämligen shagya-araben.

Under sista delen av 1900-talet har shagya-araben blivit internationellt erkänd som en renavlad arabas. Därför kallas dessa hästar bl a på Babolna för ”arab”, till skillnad från fullblodsaraber. Shagyarasen fick detta namn efter den mest betydande hingstlinjen – Shagya db (desert bred = ökenfödd) 1836.

Historien berättar att Babolna startade som stuteri 1789, när greve Szapari köpte stället och etablerade ett stuteri, som anslöts till dåtidens största stuteri i Europa – nämligen Mezöhegyes. En del av de danska arabiska

halvbloden (i Danmark arabas) kommer just från detta stuteri, som i stor utsträckning producerade hästar till kavalleriet.

Redan 1807 blev Babolna ett oberoende stuteri – och här fördes de Europeiska traditionerna för hästavel vidare, med utpräglad produktion av hästar till det lätta kavalleriet.

”Receptet” på en sådan häst, var vid denna tidpunkt en korsning mellan spanska hästar, lipizzaner och lokala ungerska hästar som redan var starkt präglade av arabiskt och orientaliskt blod.

1816 beslutade stuteriledningen att det nästan uteslutande skulle användas ox-hingstar till dessa tidigare omtalade ungerska ston. Målet med dessa ”inkorsningar” var att avla fram en häst vilken förenade bruksegenskaper och storlek med arabens utstrålning och uthållighet. Under de följande årtionena importerade Babolna många fullblodsaraber, och många av dem blev stamfäder inom shagya-rasen.

Betydelsefulla linjer

Enstaka fullblodsaraber hade ett så stort värde att de fick betydelse både inom sin egen ras och inom shagya-rasen. Ett exempel är det fuxfärgade stoet TIFLE, född i öknen (db) och importerad till Babolna 1816. Tifle grundade så betydande moderlinjer att de idag är utbredda inom såväl fullblods- som shagya-araben.

Samtliga hingstlinjer är grundlagda av importerade fullblodsaraber. Och av särskilt stor betydelse för shagya-aveln var grundläggaren av shagya-linjen. Detta var den apelkastade skimmelhingsten, fullblodsaraben SHAGYA, född i öknen 1836 hos Beni Sakhr Beduinerna. Denna hingst beskrivs

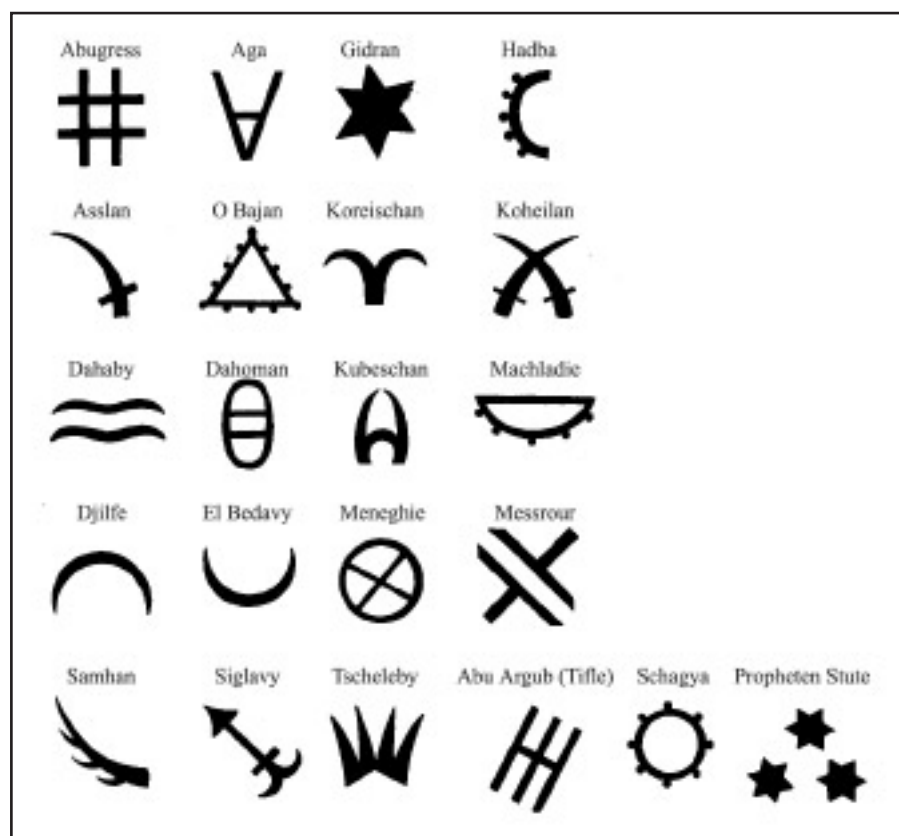
vilka bägge tydligt fått storlek och kaliber från sin avlägsna förfader SHAGYA db 1836. I Sverige representeras linjen av Shagals son Shaa'lan som år 2000 blev Årets Shagya.

I Västeuropa är den mest betydande hingstlinjen idag GAZLAN db 1852, först och främst genom Gazal VII. Denna linje är också i Danmark representerad med flest hingstar – nämligen tre danskfödda Galan, Gamara och Ghazir, samt från Tyskland importerade hingstarna Artaxerxes och Scherasmien. I Sverige representeras linjen av Scherasmiens son Oberon.

Babolnas namngivning

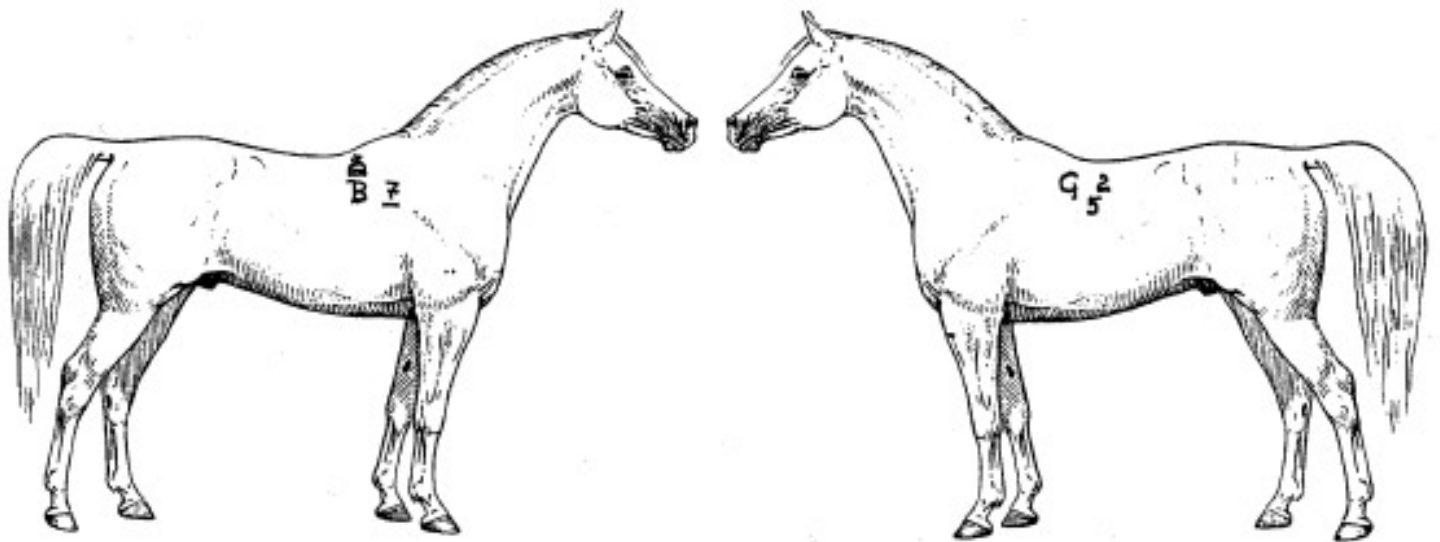
När man berättar om Babolna är det svårt att undgå att förklara deras sätt att namnge sina hästar. Vid första anblick kan det verka mycket komplicerat med alla hästar som har samma namn och som bara kan särskiljas med ett nummer. Men när man väl lärt sig principerna för namngivningen och numreringen får man en helt annan överblick över dessa hästar.

Principerna bygger på ett mycket logiskt och användbart system. För att förstå bakgrunden för detta bör man veta att alla hästarna på Babolna under en stor del av året betar på Puztan. Därför behövde man kunna

som fantastiskt stor och stark. Shagya-linjens betydelse understryks av att Babolna idag har den 49:e huvudbeskällaren med detta namn och därför denna linje, nämligen Shagya XLIX.

I Danmark representeras Shagya-linjen av hingsten SHAGAL och hans son SHARIAN,

På Babolna brännmärktes hästarna med B i sadelläge på höger sida tillsammans med sista siffran i födelseåret. I vänster sadelläge brändes fadersstammen, faderns nummer och under hästens eget nummer.

identifiera hästarna på långt avstånd med hjälp av ett brännmärke som noggrant och lätt skiljde hästarna från varandra.

Hästarna på Babolna har inte något individuellt namn utan uppkallas alltid efter sin far samt fortlöpande avkommenummer, startande från nummer 1 med varje årgång. Årgångarna särskiljdes från varandra genom att hästen förutom att bli märkt med symbolen för sitt namn också brändes med en B-liknande bokstav, som visade att den är född på Babolna, samt sista siffran från respektive födelseår.

Symbolen för Babolna

Text sjätte avkomman efter Shagya XXXIX född på Babolna 1964 får därför namnet Shagya XXXIX-6 och brändes

i vänster sadelstad: SH 39

6

i höger sadelstad: B 4

När en stoavkomma sätts in i avel får de ett modernnamn, detta är deras ursprungliga linjenamn, men nu ersätts avkommenumret med

ett stonummer som placeras framför linjenamnet.

Föreställer vi oss ett ungstö med namnet Siglavy Bagdady V-4 så kan vi tänka oss att den fick namnet 252 Siglavy Bagdady V.

På Babolna får fullblodsaraber stonummer mellan 1 och 30 samt mellan 201 och 250. Shagya-ston får därför nummer mellan 31 och 200 och från 251 och därefter.

De hingstar som aldrig blev uttagna till vidare prövning, utan i istället kastrerades och användes som rid- eller körhästar bibehåller sitt ursprungliga fölnamn.

Unghingstar som blev uttagna till vidare prövning fick före sitt linjenamn ett fyrsiffrigt nummer, samtidigt som de bibehöll sitt avkommenummer. Exempelvis hette O'Bajan I (avelshingst i Danmark) i Ungern 3856 O'BajanX-5. Namnet säger oss att han är den femte efter O'Bajan X (1951) och de fyra siffrorna visar att han antingen var eller hade varit till prövning i ett landsdistrikt, innan han blev såld till Stuteri Barthahus.

Visade det sig att en hingst i ett landsdistrikt gav goda avkommor tog Babolna tillbaka hingsten till huvudstuteriet och den verkade

Shagya-arab eller fullblodsarab?

På Babolna uppföds idag såväl fullblodsaraber som shagya-araber. För att skilja på dessa raser, som kan ha samma namn, skall vi åter titta på brännmärket.

Shagya-araben får namnet bränt i vänster sadelläge och symbolen för Babolna satt år i höger sadelläge. Hos fullblodsaraberna är placeringen tvärtom.

Avslutningsvis till allt detta tal om namnen på Babolna hör att då shagya-araberna under efterkrigstiden blev exporterade till andra länder t ex Danmark och Tyskland, där privata uppfödare i viss utsträckning fortsatte denna namngivningsform också här i landet (Danmark) där största antalet shagyas föddes upp på Stuteri Barthahus av Ulla Nyegaard.

Många, såväl gamla i gården som nya uppfödare eller bara intressenter av araber har säkert stött på hästar med denna namngivningsform.

Till exempel är avelshingstarna Koheilan I-4, Koheilan I-15 och Koheilan I-16 alla efter Koheilan I i Danmark. Likaså är stona Koheilan I-5, Koheilan I-10 och Koheilan I-20 också efter Koheilan I.

Ett liknande system användes av enstaka uppfödare i Tyskland. Men under årens lopp, när handeln mellan de västeuropeiska länderna ökade blev detta enkla namn- och nummersystem så förvirrande att det fanns exempel på flera hästar med samma namn och numer. Mot bakgrund detta beslutade föregångsmännen för ISG 1978 att de gamla linjenamnen inte skulle användas. Om Babolna är undantagen från denna regel eller om de bara fortsatt med sitt eget, skall vara osagt, men namnsystemet fortsätter i varje fall där.

Många av de shagya-araber som importerats till Sverige från Danmark är brännmärkta med shagya-solen.

I Sverige är det sedan ett antal år inte längre tillåtet att brännmärka hästar.

därefter som huvudbeskällare. När en hingst blev huvudbeskällare fick den återsigen ett nytt namn, nämligen dess linjenamn samt nästa lediga huvudbeskällarnummer.

Exempelvis kan nämnas den mycket berömda hingsten efter Gazal II, då han blev huvudbeskällare på Babolna fick namnet Gazal VII, eftersom Gazal II innan blivit far till Gazal III, Gazal IIV, Gazal V och Gazal VI.

Detta illustreras också med att se närmare på Gazlanlinjen, där vi ser såväl Gazal II och Gazal VII, samt de fem i Danmark premierade hingstarna efter denna linje.